

PASSEND ONDERWIJS VOOR ELK KIND

Kinderen die bepaalde zorg nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege een meervoudige beperking, kunnen vaker op school terecht. Het gaat de goede kant op, signaleert Marc Dullaert.

Beperking of niet, leren is een recht

Maaike Bezemer
REDACTIE ONDERWIJS & OPVOEDING

Gemeenten slagen er steeds beter in om kinderen die veel zorg nodig hebben een plek in het onderwijs te geven. Dat constateert Marc Dullaert, de voormalige Kinderombudsman die vorig jaar door de regering is aangesteld om het passend onderwijs vlot te trekken en het aantal thuiszitters terug te brengen.

Kinderen met ernstige beperkingen hoeven vaak niet naar school van

de leerplichtambtenaar. Ouders vinden dat zij recht hebben om te leren.

De Kanzklas in Heerhugowaard, die kinderen met een meervoudige beperking plek biedt op een reguliere school (zie hieronder), heeft vanaf vandaag officieel een onderwijs erkenning. Volgens Dullaert is dit initiatief exemplarisch voor een landelijke, positieve trend. "Terwijl er voorheen ruzie was over de rekening wordt er nu meer vanuit de kinderen gedacht." Hij heeft een pact gesloten met de vier grote steden over dit soort projecten. Ook is hij etover in gesprek ge-

gaan met 32 middelgrote steden.

Bij zijn aantreden, acht maanden geleden, trof hij nog verantwoordelijken bij gemeenten en scholen die elkaar nooit eerder hadden ontmoet. Namen noemt hij niet, goede voorbeelden wel: "Almere, Leeuwarden, Roosendaal, Amersfoort. Ik zie over de hele linie dat er per kind wordt gekeken welke oplossing mogelijk is, los van de vraag of de financiering nu komt van de gemeente of uit het passend onderwijs."

Volgens de laatste cijfers telt Nederland 4200 kinderen die langer

dan drie maanden thuiszitten. Nog eens 5500 kinderen hebben een vrijstelling van de leerplicht. Met name die vrijstelling baart Dullaert zorgen. Die is bedoeld voor kinderen met een zware lichamelijke of psychische beperking, maar werd steeds vaker afgegeven. In 2010 3100 keer, vorig schooljaar 5500.

Bijna alle kinderen die thuiszitten, hebben een combinatie van onderwijs en zorg nodig, constateert Dullaert. Bij een leerling met een lichte vorm van autisme kan de begeleiding beperkt blijven. Een meervoudig

gehandicapt kind heeft veel meer zorg nodig. "Hoe dan ook werkt het voor geen van beiden om alleen met een onderwijsbril te kijken naar leerplicht of leerdoelen. Zoals een vader tegen mij zei: 'Mijn kind is niet op te delen in beleidsterreinen!'"

In het nieuwe coalitieakkoord staat dat partijen gaan 'onderzoeken op welke wijze het leerrecht van kinderen wettelijk kan worden vastgelegd'. Dat klinkt vaag, maar Dullaert noemt het een doorbraak dat wordt gesproken van leerrecht in plaats van alleen maar de plicht.

Ook Maura en Kamil tellen nu eindelijk echt mee

REPORTAGE De kinderen van de Kanzklas gingen naar dagbesteding of een speciale school, nu zitten ze op een reguliere school.

Maaike Bezemer
HEERHUGOWAARD

Zoals elke morgen is er eerst het kringgesprek. Sommige kinderen worden op hun stoel getild, Maura (6) botst een paar keer tegen een kast, maar rijdt haar rolstoel niet zo lang heen en weer tot ze zelf een plekje heeft gevonden. Ze kan niet zien, nauwelijks praten en vaak werkt haar lijf niet mee, maar ze weet dat het vandaag vrijdag is, zo blijkt als juf Jolanda Duineveld de dagen van de week opnoemt.

Nederland kent nu twintig samen-naar-schoolklassen die kinderen met een meervoudige beperking plek bieden op een reguliere school. Een ervan is de Kanzklas in Heerhugowaard. Die bestaat al twee jaar, maar krijgt nu als eerste officiële onderwijs erkenning. Nu ook voor deze leerlingen de leerplicht geldt, kan de stichting Kanz onderwijsgeld inzetten voor lesmateriaal, de leerkracht of de huur van het lokaal. Ouders hoeven dat niet meer te betalen uit het persoonsgebonden zorgbudget. Van sponsorgelden kunnen ze leuke dingen doen.

Eindelijk tellen onze kinderen echt mee, zegt initiatiefnemer, leerkracht en ouder Marieke Bol. Letterlijk, want oktober is het ijkmoment waarop scholen doorgeven hoeveel leerlingen ze hebben.

De vijf leerlingen, tussen 6 en 10 jaar oud, hebben bij alles ondersteuning nodig. Ze kunnen niet even voor zichzelf werken, ook niet zelf naar de wc. Toch hebben ze een lokaal in de reguliere montessorischool. Anna (9) gymt straks mee met de middenbouw. Kinderen uit de andere groepen komen hier soms werken of voorlezen. In de pauzes spelen ze allemaal door elkaar op het plein.

Dat is wat Marieke Bol en Christiaan Kwint onder inclusie verstaan.

De schooldag begint in de Kanzklas met een kringgesprek. De kinderen hebben een eigen klas, maar gaan veel met andere scholieren om. FOTO JEAN-PIERRE JANS

Echt meedoen. Voor kinderen met een meervoudige beperking is de keuze vaak óf speciaal onderwijs, waar ze met een busje heen moeten, óf dagbesteding zonder onderwijzend personeel. Hun zoon Kamil (9) zat eerst op de mytyschool in Bergen, terwijl zijn oudere broer en zus gewoon in de buurt naar school konden.

Elk kind kan zich ontwikkelen, ongeacht het niveau, vinden de ouders. En de uitdagingen zijn voor hun zoon groter als hij ook contact heeft met kinderen zonder handicap, die wel goed kunnen praten. In het winkelcentrum komt hij nu schoolgenoten tegen, die hem groeten. "Kinderen kijken van nature zonder vooroordelen", zegt Bol.

Pas als ze onderwijs krijgen, ontdek je wat er in de kinderen zit

Toch hebben de Kanzkinderen een eigen klas. Niet elke leerkracht is goed met kinderen die veel zorg nodig hebben, en voor de leerlingen is een klas met dertig kinderen te veel gevraagd, zegt Bol. De Kanzklas gebruikt leerlijnen uit het speciaal onderwijs. Naast twee docenten zijn er twee sociaal-pedagogisch hulpverleners, haast een-op-een begeleiding. Kwint en Bol hebben twee jaar

geleden zelf het initiatief genomen voor deze klas. "We hadden het geluk dat de montessorischool ervoor opstond en het samenwerkingsverband (dat zich inzet voor passend onderwijs, red.) meewerkte." Volgens Bol zijn die verschillende budgetten voor zorg en onderwijs helemaal niet zo moeilijk te combineren als veel gemeenten en schoolbesturen denken. "Wij kunnen precies uitrekenen hoeveel uur onderwijs een kind krijgt, hoe lang het doet over fruit eten, hoeveel keer het uit de rolstoel wordt getild. Ben kwesie van één keer opschrijven in een zorgplan."

Te vaak wordt er volgens Bol uitgegaan van wat kinderen met beperkingen niet kunnen. Kamil heeft

een ontwikkelings- en motorische achterstand en hij lijdt aan epilepsie. Waarschijnlijk zal hij nooit spreken, weten de ouders, maar met behulp van een iPad kan hij toch communiceren. "Vroeger smeerden wij gewoon een boterham voor hem. Nu kan hij aangeven wat hij erop wil. En wie weet geeft hij over een poosje aan hoeveel. Hij is gek op cijfers."

Pas als je onderwijs aanbiedt, ontdek je wat erin zit, zeggen de ouders. Al leren ze maar begrippen als broer en zus, kunnen ze lichaamsdelen aanwijzen, of de dagen van de week onderscheiden. Bol: "Dat geeft grip op het leven en vergroot hun gevoel van eigenwaarde. We zijn er alleen nog niet achter hoe we ze het Wilhelmus moeten leren."